

ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ (*)

‘Ο θεός μου με πήρε ένα απόγειο και πήγαμε στο χτήμα της θειάς καμιά ώρα μακριά από τη χώρα. Ήτανε ζεστή χυνοπωριάτικη λικαδά, ο κάμπος χλωσμένος, ήσυχος, ο κόσμος έργωνε, έσπερνε, τα κοπάδια βουκούσανε κ’ έτσι άνοιξε περισσότερο ή διάθεση του θεού. Έκει μου άνάπτυξε και μου ξήγησε επιτόπια τις μεταρρυθμίσεις που είχε στο νού του. Μου μιλούσε για σπίτια, για μαντριά, για ξεχερσώματα, γι’ αλλάκια και χαντάκια, γι’ άλλωνια και για λιάστρες και για στέρες και δέν ξέρω για τί άλλο με τόση ζωηράδα, οά να τάδελεπε πραγματικά μπροστά του. Έδειχνε τη θέση του καθενός, περιγράφε τη λειτουργία του, λογάριζε τα έξοδα, τα έσοδα, τα κέρδη. Έγώ έννοητα δέν έβλεπα άλλο από μια ξυλόστρα οε μια λαγκαδιά με ράγες χαμηλές έλο και πέτρα γύρω, ένα μισογκρεμισμένο σπίτι, ένα πηγάδι μ’ ένα φράξο δίπλα του και μ’ έναν άδειο περιστεριώνα, ένα ξερόρεμα στο σύνορο και κει κοντά σ’ ένα γούπατο βρακό μιάν άπλα με κλήματα, που κρεμότανε άπάνω τους τα τελευταία κίτρινα φύλλα. Κατάλαβα πώς εΐταν ή σταφίδα, που μου είχε πει ή Μαρία πώς τη φυτέψανε, ήταν οι άλλοι λογαριάζανε να ξεριζώσουν τις δικές τους, και ή θειά μου κλαιγότανε πώς το καλλιέργημά της τρώει διπλά έξοδα από τα έσοδα που δίνει.

‘Αφού ο θεός μου έκαμε καφέ και για να με περιποιηθεί καλύτερα έκοψε κ’ ένα πεπόνι από τα κρεμασμένα στο ταβάνι του σπιτιού, αφού τάγισε έπειτα και το σκόλο που είχε κει για να του φυλάει το χτήμα, με πήρε και με πήγε μισή ώρα μακρύτερα ίσαμε τη μάνα του νερού, που ρχότανε καθώς μου εΐπε, απ’ το ποτάμι που περνούσε πίσω από τις ράγες. Σε κάποια βραδινή κουβέντα μας πρωύτερα μου είχε άναπτύξει ένα άλλο σκέδιο γενικότερο: πώς θα μπορούσε να ποτιστεί έλος ο κάμπος από το νερό της μάνας. Αυτό το σκέδιο εΐτανε ή βάση από το πρόγραμμα το’ μια φορά που γύρισε να γίνει δήμαρχος στον τόπο. Μα τα κόμματα δέν τον αφήσανε να βγει. Τον πολεμήσανε. Αυτόν τον πόλεμο και το ναθαγημένο σκέδιο το’ ξαναθυμήθηκε και τώρα και με την δμιλία αυτή γυρίσαμε στο σπίτι. Εΐχε νυχτώσει καλά κ’ ή θειά μας καρτερούσε άνήσυχη γιατί εΐμαστε χωρίς παλτά. Τα βράδια εΐταν κρύα.

‘Ο θεός, κουρασμένος καθώς εΐτανε, νύσταξε γλήγορα ύστερα από το φαγι. Πέρασα και γώ στην κάμαρά μου. Ζέστα γλυκιά κι άναλαμπή από τη γωνιά με ξαφνίσανε, καθώς άνοιξα την πόρτα. Η Μαρία ήρθε αποπίσω με τη λάμπα.

«Σάν έλειψες, σφουγγάρισα την κάμαρα και σου άναψα λίγη φωτιά για να στεγνώσει», εΐπε άφρονιτα; τη λάμπα στο τραπέζι.

Γύρισα και την κοίταξα. Μου φάνηκε σάν αλιώτικη. Εΐχε ριγμένο στις πλάτες της ένα κόκκινο σαλάκι. Και της πάγαινε. Έβαλα το χέρι μου στον

ώμο της κ’ έκαμα να τη φέρω πιδ κοντά μου.

«Δέν έστρωσα της θειάς άλόμα», εΐπε και τραδήχηκε.

Δέν έκαμα να την κρατήσω. ‘Όσο να γυρίσω έκειθε, είχε κλείσει την πόρτα πίσω της. Φουρκίστηκα με τον εαυτό μου. Να την αφήσω να μου φύγει! Άκουγα τα πατήματά της έξω στο σαλότο, που πήγαινε και ρχότανε, κι άνατριχιάζα προσμένοντας νανοίξει ή πόρτα και να ξανάμπει με το πλέξιμό της, επως κάθε βράδι.

Μά άξαφνα ή θειά της φώναξε από μέσα: «Δέν άκούς, μωρή; Βροντάει κάτω ή αούλόπορτα.»

Στάθηκα μια στιγμή τεντώνοντας το αυτί. Έπειτα πετάχτηκα κι άνοιξα την πόρτα μου, την ώρα που ή Μαρία έτρεξε προς τη μπουσιά.

«‘Ο Νίκος θάναϊ», μου εΐπε ή θειά μου, βγαίνοντας από την άλλη πόρτα.

«Πάει ή όργισμένη δίχως φως. Δέν παίρνεις από μέσα το λυχνάρι;»

Πήγα στην κουζίνα και το πήρα και βγήκα στην τεράτσα. Προτίμησα να φέξω από κει στην αούλόπορτα. Καθώς έπεσε το φως κάτω, μου φάνηκε πώς εΐδα έναν ίσκιο που έσπρωχνε τη Μαρία από πάνω του.

«Έλα φέξε μας στη σκάλα», εΐπε μια φωνή. Ήτανε του Νίκου.

Πήγα με το φως στη σκάλα. ‘Ο Νίκος μπρός και πίσω του ή Μαρία ανεβάζοντας ένα φορτσέρι. Παραμέρισα και περάσανε.

«Την έφαγες, ε; Μήτε ένα δίπλωμα δέν εΐσαι άξιος να πάρεις, κακομοίρη!» εΐταν ο πρώτος λόγος του Νίκου, μέλις άφησε το φορτσέρι στην κορφή της σκάλας. «Έλα, βρήθα και σύ κουράστηκα», εΐπε και πήρε το φως από τα χέρια μου.

Μπάσαμε με τη Μαρία μέσα το φορτσέρι και κεινος άκολούθησε. Η μητέρα του ξαφνίστηκε καθώς τον εΐδε ναμπει:

«Μπά, παιδι μου, θέατρο γίνηκες!» του εΐπε.

Κατάλαβα πώς έννοούσε το ξουρισμένο το μουστάκι του: «Εΐναι μέδα τώρα θειά», της εΐπα.

‘Ο Νίκος δέν έδωσε άπόκριση και τράβηξε στην κάμαρά του:

«Μου άναψες και φωτιά· καλά μου τδστρωσες έδω», μου εΐπε ρίχνοντας ματιά στη Μαρία, που έτρεξε κοντά του και τονε ρώτησε αν έφαγε.

«‘Οχι· έχετε τίποτες να φάω;» της εΐπε.

«Αούγά θα σου τηγανίσω.»

Δέν της άπάντησε. «Πώς την έπαθες, βρε κουτεντέ;» γύρισε πάλι: σ’ έμένα.

«Νά σου τηγανίσω αούγά;» ξαναρώτησε ή Μαρία.

«Τηγανίσε ο,τι διάολο θέλεις.» Κάθησε στον καναπέ, πετώντας το καπέλο του στο τραπέζι.

‘Ο θεός τον άκουσε φαίνεται από μέσα και του φώναξε.

«Γί ρεκάζει; Δέν έρχεται έδω;» εΐπε ο Νίκος.

«Εΐναι πεσμένος», του εΐπε ή μάνα του. «Έλα μια στιγμή μέσα να σε ιδει.»

«Αούριο με βλέπει· τώρα εΐμαι κουρασμένος.» Ξαπλώθηκε καλύτερα στον καναπέ.

‘Ο πατέρας του ξαναφώναξε από μέσα.

(*) Κοίταξε όριθ. 442 και 443.

«Δὲν τὸν λυπᾶσαι γέροντ' ἄθρωπο νὰ τὸν σηκώσεις ἀπὸ τὸ στρῶμα», τοῦ ξαναεῖπε ἡ μάγνα του.

«Μὲ σκότισε κι αὐτὸς καὶ σὺ κατάλαβες;» Ἦρσε κατὰ τὴ φωτιά, μουρμουρίζοντας κάτι, στίχους μὴ φάνηκε.

Ὁ πατέρας του δὲν ξαναφώναξε κι ὁ Νίκος ἔμεινε λίγες στιγμὲς στὴν ἴδια θέσση. Ἐπειτα σηκώθηκε ἄξαφνα καὶ τράβηξε πρὸς τὴν τραπεζαρία. Ἡ μάγνα του τὸν ἀκολούθησε καὶ ἡ περιέργεια μ' ἔσπρωξε κ' ἐμὲ νὰ πάω κοντὰ τους.

Οἱ γέροι δὲν εἶχανε ξεχωριστὴ κρεβατοκάμαρα καὶ κοιμόντανε στὴν τραπεζαρία. Ἐνα καντῆλι τὴ φώτιζε θαμπὰ ἀπὸ τὸ τζάκι καὶ καθὼς μπήκα, εἶδα τὸ θεῖο ἀνακαθισμένονε στὸ στρῶμα του δίπλα στὴ γωνιά. Φοροῦσε τὸ νυχτικὸ ἄσπρο σκουφοῦ του κ' εἶχε ριχτὴ στοὺς ὄμους του μὴ παλιορόμπα.

«Καλῶς ὄρισες», εἶπε τοῦ Νίκου.

Τοῦτος ἀφοῦ τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι, κάθησε στὸν καναπέ. Ἡ μάγνα του καὶ γὼ σταθήκαμε κοντὰ στὴν πόρτα κι ἀποπίσω μου ἔτρεξε ἡ Μαρία ἀπὸ τὸ μαγεριό.

Πέρασε μὴ στιγμὴ ἀμίλητη.

«Ἐ, τί χαμπέρια;» εἶπε τέλος ὁ θεῖος.

Ὁ Νίκος δὲν ἀπάντησε.

«Πῶς πέρασες στὸ ταξίδι;»

«Καλὰ», μουρμουρίσε ὁ Νίκος.

Πέρασε πάλι μὴ στιγμὴ δίχως νὰ μιλήσει κανεὶς.

«Καὶ τὰ καπνά - ; Τὰ πούλησες καλὰ;» ρώτησε πάλι ὁ πατέρας του.

«Πούλησα ἕνα μέρος», εἶπε ὁ Νίκος.

«Καὶ τἄλλα;»

«Τᾶφισα.»

«Ποῦ; σὲ ποιόνε τᾶφισες;»

«Σ' ἄνθρωπο δικό μου.»

«Πάνε τὰ δόλια τὰ καπνά», ἀναστέναξε ὁ θεῖος χτυπώντας τὰ χέρια.

Ἡ θεῖα σταίρωσε τὰ δικά της κ' ἔσκυψε τὸ κεφάλι.

«Σὲ ποιόνε τᾶφισες, μωρέ; Ποῦ τᾶφισες; Στὴ Σύρα;» ξαναρώτησε ἀπελπισμένα ὁ πατέρας του.

«Μαρία! Διάολε! Φέρε μου νὰ φάω», φώναξε ὁ Νίκος.

Ἡ Μαρία ἔτρεξε στὸ μαγεριό.

«Δὲ φταῖς ἐσύ· ἔχει δικιο ἡ μάγνα σου. Ἐγὼ δὲ βάζω ἀκόμα γνώση. Μὰ δὲ σὲ πάντεχα τόσο μαγκούφη», ξαναφώναξε ὁ θεῖος.

«Σῶπα, κάνε μου τὴ χάρη δὲν ἦρθα γιὰ καδγάδες», εἶπε ὁ Νίκος ἀτάραχα.

Ἡ Μαρία ἦρθε καὶ κατέβασε τὴ λάμπα, ποὺ κρεμότανε στὴ μέση τῆς κάμαρας ἀπάνω ἀπὸ ἕνα στρόγγυλό τραπέζι. Εἶτανε ἡ λάμπα ποὺ εἶχε στὸ μαγαζὶ του ὁ θεῖος τὸν καιρὸ ποὺ εἶταν ἔμπορος.

«Δὲ μοῦ λὲς κάνε πόσα πούλησες καὶ πόσα ἄφησες, προκομένε», ρώτησε ὁ γέρος.

«Μέσα ἔχω τὴ σημεῖωση αὐριο τὴ βλέπεις», ἀπάντησε ὁ Νίκος.

Ἡ Μαρία ἀναψε τὴ λάμπα κ' ἔκανε νὰ βάλει τὸ γιανλί.

«Τί αὐριο, διάολε!» θύμωσε ὁ πατέρας του. «Δὲν

ξέρεις πόσα πούλησες; Πόσα λεφτὰ ἔφερες;»

«Νὰ φάω πρῶτα καὶ σοῦ λέω», ξαναεῖπε ὁ Νίκος ἦρφα.

«Τῆρα αὐτάδεια! Νὰ φάει πρῶτα ὁ γαῖδαρος!» φώναξε ὁ θεῖος καὶ τινάχτηκε ἐρθὸς.

Ὁ Νίκος σηκώθηκε κι αὐτὸς μὲ ἐρμή. Μὰ καθὼς ἔκαμε νὰ περάσει, σκούνησε μὲ τὸν ἀγκώνα τὴ Μαρία καὶ τουτηνῆς τῆς ἔφυγε τὸ γιανλί ἀπὸ τὸ χέρι κ' ἔπεσε κομάτια ἀπάνω στὸ τραπέζι.

«Σ' τὸν πήρε ὁ διάολος τὸν κέφαλο καὶ σέβανε! Δὲν τηρᾶς μπροστὰ σοῦ· μπάς καὶ σοῦ φύγει λόγος!» φώναξε πάλι ὁ θεῖος καὶ χύμωσε ἀπάνω τῆς μὲ σηκωμένο χέρι.

Ἡ θεῖα μπήκε στὴ μέση. Ὁ Νίκος γλύστρησε στὸ μεταξὺ ἀπὸ τὴν πόρτα. Τὸν ἀκολούθησα στὴν κάμαρά του:

«Πῶς φέρνεσαι ἔτσι στὸν πατέρα σου;» ἔκαμα νὰ τοῦ πῶ.

«Ἐσὺ κοίτα τὴ δουλιὰ σου», μοῦ ἀπάντησε ἀπότομα. «Πότε θὰ ξαναδώσεις ἐξετάσες;»

«Ἄμα ξαναπᾶς καὶ σὺ γιὰ ἐμπόριο.»

Γελάσαμε κ' εἶ δυό. Ἐβγαλε κ' ἀναψε τσιγάρο.

Ἡ Μαρία ἦρθε νὰ τοῦ βάλει τραπέζι: «Πήγα νὰν τὴν φάω ἐγὼ», τοῦ εἶπε.

«Οἱ γυναῖκες εἶναι γιὰ νὰ δέρνονται. Φέρε γλήγορα νὰ φάω.»

«Φαίνεσαι ποῦ ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Ἀνατολή», τοῦ εἶπα.

Σεργιάνισε στὴν κάμαρα, κοιτάζοντας χάμω.

«Εἶναι ἔμορφη ἡ Σιμόρη;» τὸν ρώτησα σὰν ἔφυγε ἡ Μαρία.

«Γιατί δὲ μοῦστειλες τὰ χρήματα, παλιάθριπε;» εἶπε σταματώντας.

«Γιατί δὲν εἶχα.»

«Δὲν ξέρεις τί μοῦ χάλασες!» Ξανασεργιάνισε πέρα δῶθε.

«Μὰ πῶς βρέθηκες ξαφνικὰ στὴ Σιμόρη;»

«Σωστὸ ρομάντσο, τραγικὸ ρομάντσο.»

Ἡ Μαρία, μπαίνοντας μὲ τὸ φαγί, τὸν ἔκοψε. Κάθισε στὸ τραπέζι κι ἄρχισε νὰ τρώει.

«Τί μοῦ τᾶφηρες ἔτσι τὸ τυρί;» τῆς φώναξε ἄξαφνα.

«Θὲς νὰ σ' τὸ πετάξω στὸ κεφάλι; Δὲν ξέρεις πῶς τὸ θέλω ξεροτηγανισμένο;»

«Ἐσὺ μὲ βίασες. Νὰν τὸ ξαναβάλω στὴ φωτιά.»

Ἡ Μαρία ἔκαμε νὰ πάρει τὸ πιάτο.

«Ἐλα, ἄσ' το. Φέρε μου κρασί.»

Ἡ Μαρία πήγε κ' ἔφερε τὴ μπουκάλα.

«Αὐτὸ ἔχει μοναχὰ;» τῆς εἶπε ὁ Νίκος, σὰν εἶδε πῶς δὲ γέμισε καλὰ τὸ ποτήρι.

«Καλὰ ποῦ ἔμεινε κι αὐτό· ποῦ νὰ τὸ ξέραμε πῶς θάρθεις, νὰ παίρναμε πιότερο.»

«Δὲν ἔπ' ἴξε τὸ μάτι σου; Δὲν καρτεροῦσες τίποτε;»

Ἡ Μαρία τὸν κοίταξε στὰ μάτια.

«Σὰ μ' ἄφησες δίχως κρασί, θὰ τὰ πετάξω στὴ φωτιά καὶ γὼ», εἶπε ὁ Νίκος ἀδαιάζοντας τὸ ποτήρι του.

Ὁ πατέρας του, ποῦ δὲν ἔπαψε νὰ τρώγεται μέσα μὲ τὴ θεῖα, τὴ στιγμὴ αὐτὴ φώναξε δυνατώτερα.

«Θὰ μοῦ βγάλει τὸ φαγί ἀπὸ τὴ μύτη!» εἶπε ὁ

Νίκος κι ἄφησε μὲ βρόντο τὸ ποτήρι στὸ τραπέζι.

«Δὲν πιστέδω νάκλεισε τὸ κρασοπουλιὸ καρσί· δὲς μου νὰ πάω νὰ γεμίσω τὴ μπουτίλια», εἶπε ἡ Μαρία.

Σὰ νὰ μὴν τὴν πρόσεξε. Ἔμεινε λίγες στιγμὲς συλλογισμένος : «Στάσου πρώτα», εἶπε κ' ἔβγαλε τὸ χέρι στὴν τσέπη. Ἔβγαλε ἕνα μάτσο χαρτονομίσματα, κράτησε μερικά—εἰκοσιπεντάρικα μοῦ φανήκανε—κ' ἔδωσε τὰλλα τῆς Μαρίας : «Σύρε μέσα δὲς του τα, νὰ συχάσει.»

Ἡ Μαρία τὰ πήρε καὶ βγήκε.

«Ἢ τὸν δεῖς πού ἢ σιωπάσει», γύρισε καὶ μοῦ εἶπε ἔμένα ὁ Νίκος.

«Πούλησες λοιπὸν καπνά ;» τὸν ῥώτησα.

Ξακολούθησε τὸ φῆγί του δίχως νὰπαντήσει.

Ἡ Μαρία ξανάρθε σὲ λίγο.

«Ἐ, τί εἶπε ;» ῥώτησε ὁ Νίκος.

«Γύρῃσε καὶ τοῦ πήγα τὸ κερί. — Νὰ πάω γιὰ καρσί τώρα ;» εἶπε ἡ Μαρία καὶ πήρε τὴ μπουκάλα. «Ἄς ἔβγει ἕνας σας νὰ σταθεῖ στὴν ταρατάσα μοναχὴ φοβᾶμαι.»

Σηκώθηκα, ἄδραξα τὴ μπουτίλια ἀπὸ τὸ χέρι τῆς καὶ βγήκα.

Ὅταν γύρισα, βρήκα τὴ Μαρία πού σήκωνε τὰ πιάτα.

«Καθένας κιώθει τὸν προσωρισμὸ του», εἶπε ὁ Νίκος καὶ μὲ κοίταξε μὲ χαμόγελο, «Τὴ ζωὴ δὲν τὴ γελᾷς.»

«Καλά· μὰ δὲ μὰς λὲς λοιπὸν πῶς περασεε στὴ Σμύρνη ;»

«Ἰπέροχα. Σὰν ὄνειρο.» Σώπασε μιὰ στιγμή καὶ μὲ κοίταξε : «Νέος κόσμος», ξακολούθησε, «τρανὸς κόσμος. Οἱ τούρκοι εἶνε λαὸς κυρίων. Εἶχε δικιο ὁ Μπίσμαρκ. Ἐκεῖ ἔνωσα τί θὰ πει κύριος, νὰ μὴν εἶμαι τούρκος !»

Ἡ Μαρία, πού μπήκε ἐκεῖνη τὴ στιγμή μὲ δυὸ ποτήρια στὸ χέρι, τὸν κοίταξε ξαφνισμένα. Ἀπίθωσε τὰ ποτήρια στὸ τραπέζι καὶ τὰ γέμισε κρασί.

«Ναί, τούρκος ! Ἀνώτερος λαὸς, ἀριστοκράτης», ξαναεἶπε ὁ Νίκος πίνοντας ἀπὸ τὸ ποτήρι του.

«Γνώρισες πολλοὺς τούρκους ;» τὸν ῥώτησα.

«Τί, εἶναι τούρκοι στὴ Σύρα ;» πετάχτηκε ἡ Μαρία.

«Τούρκος μονάτος· μέρος τούρκικο δὲν εἶναι ;»

«Ὅστε σοῦ ἀρέσανε· λαὸς πολιτισμένους, ἔ ;» τὸν κοίταξα γελώντας.

«Τί θὰ πει πολιτισμός ;» θύμωσε· «ἡ εὐρωπαϊκὴ ὀχλοκρατία ; Ἡ κατάπτωση, ἡ παρανόηση τῆς ζωῆς ; Τὸν ὄρων ὁ γύρος στὴν Ἀσία θὰ σταματήθει.» Ἄδειασε τὸ ποτήρι του καὶ γύρῃσε ἀπὸ τὴ Μαρία καὶ τοῦ τὸ ξαναγέμισε.

«Ἐμεινεε πολὺ στὴν Ἀθήνα τώρα ;» τὸν ῥώτησα.

«Ὅστε ἀνέδηκα· θάτανε τέλεια ἀπογοήτεψη ὕστερα ἀπὸ τὸ δράμα τῆς Ἰωνίας. Ἔπρεπε νὰπομνωθῶ.»

Ἡ Μαρία ἔστεκε καὶ τὸν κοίταξε.

«Ἐ, Μαρία, τί κάθεσαι ; Δὲν πᾶς νὰ κοιμηθεῖς ; Δὲ σοῦ ἔφερα τίποτε. Μὴν καρτερᾷς», τῆς εἶπε.

«Καρτερωὶ νὰ μοῦ πεις πού νὰ στρώσω», μουρμούρισε ἡ Μαρία.

«Ποῦ ἀλλοῦ ἀπὸ τὸ κρεβδάτι μου ;»

Ἡ Μαρία γύρισε καὶ μὲ κοίταξε.

«Κοιμοῦμαι δῶ στὸν καναπέ», εἶπα.

«Ὅχι, φίλε μου· δὲν μπορῶ νὰ κοιμηθῶ μὲ ἄλλοι στὴν ἴδια κάμαρα.—Στρώσε του στὴ σάλα.»

Ἡ σάλα εἶταν πλαγιὰ στὴν κάμαρά του καὶ ἡ Μαρία μπήκε καὶ νὰ συγυρίσει. Ὁ Νίκος σηκώθηκε καὶ περπατοῦσε :

«Ἔταν ἀποκάλυψη αὐτὸ τὸ ταξίδι. Πρέπει νὰ μετουσιωθεῖ σ' ἕνα ἔργο», εἶπε σὰ μονολογώντας.

«Ῥωμάντισο ἦ—», ἔκαμα νὰ τὸν ῥωτήσω.

«Δράμα, δράμα· εἶταν τόσο τραγικό.»

«Καμὶ ἔρωτοδουλιὰ ;» ῥώτησα σιγά, ἔταν ἡ Μαρία ἔφυγε ἀπὸ τὴ σάλα.

«Κι αὐτὸ μαζί· ὁλος ὁ κόσμος· ἐκεῖ ἔνωσα τὸ Μπάδρον. Πρέπει νὰ νικηθεῖ ἡ Μοίρα.»

«Διηγῆσου μοι λοιπὸν.»

«Τί νὰ σοῦ διηγηθῶ ! Δὲ διηγῶνται αὐτά. Τὰ ζεῖ κανένας μόνο· τὰ ἀιστάνεται. Εἶναι δράμα, σοῦ εἶπα. Πρέπει νὰ μονωθῶ καὶ νὰ τὸ γράψω. Τί εἶναι αὐτὴ ἡ Ἀνατολή !»

«Καμιά χανούμισσα ;»

«Κι αὐτὴ. Εἶναι πολλὰ ἀδιήγητα.»

Ἡ Μαρία ξαναἤρθε μέσα.

«Δὲ σοῦ εἶπα διάολε ! δὲ σοῦ τᾶφερα. Μὴν καρτερᾷς.»

«Ἦρθα νὰ σοῦ στρώσω καθαρὰ σεντόνια», εἶπε ἐκεῖνη μουδιασμένα.

Ὁ Νίκος περπάτησε πάλι πέρα δῶθε, κοιτάζοντάς τὴν πού συγύριζε τὸ κρεβδάτι του. Μὰ σὲ λίγο, σὰ νὰ τοῦ ἦρθε ξαφνικὴ ἰδέα :

«Φέξε μου ἐδῶ», μοῦ εἶπε ἔμένα κ' ἔκαμα κατὰ τὴν πόρτα.

Πῆρα τὴ λάμπα καὶ πήγα κοντά του στὸ σαλότο. Ἄνοιξε ἐκεῖ τὸ φορτσέρι του, ἔψαξε μέσα σ' ἕνα ἀνακάτωμα ἀπὸ ἀσπρόρροχα πλυμένα κι ἄπλυτα, χαρτιά, παπούτσια, κ' ἔβγαλε ἕνα δεματάκι.

Γυρίσαμε στὴν κάμαρα.

«Ἐλα νὰ σ' τὰ δῶσω», εἶπε τῆς Μαρίας.

«Τᾶφες ;» εἶπε ἐκεῖνη γελαστὴ, ἀπλώνοντας τὸ χέρι.

Ὁ Νίκος ξετύλιξε τὸ δέμα : «Ἐλα, ἄπλωσε τὸ πόδι σου», τῆς εἶπε.

Ἡ Μαρία κατέβασε τὰ μοῦτρα : «Δὲ σοῦ εἶπα γὼ παντόφλες», μουρμούρισε.

«Γιὰ δὲς τις πρώτα», εἶπε ὁ Νίκος, κρατώντας τις ψηλὰ μπροστά τῆς.

Ἔταν ἕνα ζευγάρι χρυσοκεντημένα πασουμάκια.

«Ἐλα, φόρεσέ τις.»

«Ἔτσι ;» εἶπε ἡ Μαρία κ' ἔδειξε τὰ πόδια τῆς.

Ἔτανε ξυπόλιτη, καθὼς σφουγγάρισε.

«Ἔτσι τις φοροῦνε οἱ τούρκισσες»

Ἡ Μαρία τις φόρεσε καὶ περπάτησε στὴν κάμαρα, κοιτάζοντας τὰ πόδια τῆς : «Ἰσα ἴσα μουρχονται», εἶπε μὲ χαμόγελο. «Μὰ ἐγὼ σοῦ εἶπα παπούτσια», ξαναμουρμούρισε κοιτάζοντας τὸ Νίκο.

«Σὰ δὲ σ' ἀρέσουνε φέρ' τις πάλι δῶ», ἔκαμε θυμωμένα ἐκεῖνος.

Δὲν τὸν πρόσεξε. Τίς ἔβγαλε, τίς κοίταξε, τίς ξανακοίταξε καὶ τίς φόρεσε πάλι καὶ κοίταξε τὰ πό-

δια της: «Έτσι: τίς φερούν ἀλήθεια οἱ τούρκισσες;» εἶπε.

«Έτσι», ἀποκριθῆκε ὁ Νίκος.

«Βγαίνουν ἔτσι στὸ δρόμο;»

«Οἱ τούρκισσες δὲ βγαίνουνε στὸ δρόμο.»

«Τότες ποῦ τίς εἶδες;»

«Στὰ μπαζόνια στὶς αὐλὲς τίς εἶδα.»

Ἡ Μαρία τὸν κοίταξε.

«Στάσου μιὰ στιγμή», τῆς εἶπε ὁ Νίκος. Μπήκε στὴ σάλα, ξέστρωσε τὸ σεντόνι ἀπὸ τὸν καναπέ καὶ γύρισε καὶ τὴν τίλιξε μὲ αὐτὸ, ἀφήνοντας νὰ φαίνονται μόνο τὰ μάτια τῆς καὶ οἱ ἄκρες ἀπὸ τὰ πασομάκια: «Σύρε δὲς μέσα στὸν καθρέφτη», τῆς εἶπε. «ἔτσι εἶναι οἱ τούρκισσες.»

Πῆρε τὴ λάμπα καὶ τῆς ἔφεξε. Ἡ Μαρία στάθηκε ἀντίκρου στὸν καθρέφτη καὶ κοιτάχτηκε μιὰ στιγμή:

«Καὶ δὲ σκιάζονται τὰ παιδιὰ ποῦ τίς βλέπουν;» εἶπε πετώντας τὸ σεντόνι ἀποπάνω τῆς.

Ὁ Νίκος δὲν ἀπάντησε. Σεργιάνιζε στὴ σάλα.

Ἡ Μαρία, ἀφοῦ ξανακοιτάχτηκε στὸν καθρέφτη στρίβοντας τὰ πόδια γιὰ νὰ τὰ δεῖ πὼς φαίνονται καὶ ἀπὸ τίς φτέρνες, κάθισε κάτω κ' ἔβγαλε τὸ ἓνα πασομάκι: «Μὲ τὸ χέρι εἶναι κεντισμένο· στὸν κατηφέ», εἶπε κοιτάζοντάς το. «Πόσο ἔχουμε;» ρώτησε τὸ Νίκο.

«Τί σὲ μέλει: Σ' ἀρέσουνε μονάχα;» τῆς εἶπε ἐκεῖνος.

Ἡ Μαρία ξαναφόρεσε τὸ πασομάκι καὶ σηκώθηκε. Ὁ Νίκος πῆρε τὴ λάμπα καὶ ξανάρθame στὴν κάμαρά του:

«Σύρε κοιμήσου τώρα», τῆς εἶπε, «κι αὔριο—»

«Κι αὔριο τί;» Τὸν κοίταξε ἡ Μαρία στὰ μάτια.

«Ἄντε τώρα», τὴ σηκόντησε.

Ἐκαμε νὰ φύγει, μὰ τὴν κράτησε. «Στάσου πρῶτα», τῆς εἶπε πάλι, τὴν πῆρε στὴ σάλα καὶ τῆς μουρμούρισε κάτι καὶ γύρισε.

Τὸν κοίταξα. Γέλασε καὶ ἄδειασε τὸ ποτήρι του.

Σὲ λίγο μπήκε ἡ Μαρία μέσα σκεπασμένη πάλι μὲ τὸ σεντόνι. Μὲ κοίταξε κατάματα, κούνησε τὸ κεφάλι καὶ γύρισε κ' ἔφυγε ἀπὸ τὴν πόρτα.

Ἀρχισα νὰ τὰ χάνω λιγάκι.

«Έτσι τὴν εἶδα», μού εἶπε σιγαλὰ ὁ Νίκος, «ἔτσι ἀπάνω κάτω. Γυρίζω μὲ τὸνερο σπασμένο. Μὰ πρέπει νὰ νικηθεῖ ἡ Μοῖρα.» Γέμισε πάλι τὸ ποτήρι του κ' ἔπιε.

«Μὰ λέγε μου λοιπὸν, ποιὰ εἶδες ἔτσι;» τὸν ῥώτησα.

«Τί νὰ σοῦ πῶ! Δὲν τᾶδες;»

«Τί νὰ εἶω;»

«Τὰ πασομάκια.»

«Ποῦ τᾶγόρασες;»

«Ἡλίθιε!»

«Τότε ποῦ τὰ βρήκες;»

«Νᾶξερεις; τί ἱστορία ἔχουμε! Νὰ μπορεῖσαι νὰ σοῦ τὴν πῶ!»

«Νισάφι πὲς λοιπὸν!»

«Τί νὰ σοῦ πῶ! Τὴν ξέρεις τὴν Κόρη τῶν Ἀθηνῶν τοῦ Μπαίρον;»

Κούνησα τὸ κεφάλι γιὰ νὰ γλυτώσω.

«Έ λοιπὸν, τὴν εἶδα ζωντανή», μού εἶπε θωρώντας με.

«Τὴ Μαριγὼ Χασάπη;», ρώτησα γελώντας.

«Τὴ σκιάδα, τὴ σωστὴ γυναίκα. Ἐζήσα μιὰ τραγωδία. Νὰ μούστελνες τὰ χρήματα—»

«Τί θᾶκανες;»

Δὲ μού ἀπάντησε. Κάθισε μπροστὰ στὸ τραπέζι μὲ σκυμένο τὸ κεφάλι.

«Εἶναι τὸ μόνο σημεῖο ποῦ συμφωνῶ μὲ τὸ Σοπενάουερ», γύρισε καὶ μού εἶπε ἄξαφνα σὲ λίγο.

Τὸν κοίταξα.

«Δὲν ἀρκοῦνε δυὸ θέλησες», ξακολούθησε, «χρειάζεται κ' ἡ θέληση τοῦ Παντός. Κ' ἔτσι ἀρχίζει ἡ τραγωδία τῆς ζωῆς. Ὁ ἀγώνας μὲ τὴ Μοῖρα. Ἡρωας εἶναι ὁπιος τὴ νικᾷ. Αὐτὸ θᾶναι τὸ δράμα μου.»

Ἔσκιε δυὸ τρεῖς φορές ἀμίλητος τὴν κάμαρά κ' ἔπειτα στάθηκε μπροστὰ μου: «Ἐλα, πιέ», εἶπε γελώντας τὰ ποτήρια, «στὴ θύμησή τῆς! Τοῦ ποιητῆ τοῦ εἶναι δοσμένο νὰ γέβεται τίς τραγικότητες. Γι' αὐτὸ ζεῖ στῆνερο μὲ τοὺς ἴσκιους, μὲ τίς προσβλές τῆς βάνουσης ζωῆς. Ἡ ζωὴ χωρὶς τὴν τραγικότητα εἶναι πλήξη. Ἐλα, πιέ στὴ θύμησή τῆς!»

Ἦπιαμε.

«Θὰ μού πεις λοιπὸν τὴν ἱστορία», ἔκαμα νὰ τοῦ πῶ.

«Ὁ ποιητῆς δὲ βεδηλώνει τὸ εἶναι του. Πιέ, πιέ μονάχα.»

Μὰ ἡ μπουκάλα εἶχε ἀδειάσει.

«Σύρε ξαναγέμισέ τῆνε», μού εἶπε ἔταν τὸ παρτήρησε.

«Θὰ κλείσανε τώρα», τοῦ ἀπάντησα.

Ἐαπλώθηκε στὸν καναπέ κ' ἔμεινε ἀμίλητος. Δοκίμασα νὰ τὸν ξαναρωτήσω κάτι, μὰ δὲ μού ἔδωσε ἀπόκριση. Τέλος βρέθηκα καὶ γὼ καὶ προτίμησα νὰ τὸν ἀφήσω νὰ ἡσυχάσει.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

© ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Βγήκανε σὲ βιβλίο μ' ἐπιγραφή «Ἀγκάθια καὶ τριβόλοι» πέντε δηγήματα τοῦ μακαρίτη Γ. Ἀβάζου, ἀπὸ τὰ ἀρῶτα του ποῦ δημοσιεύτηκανε στὸ «Νουμά». Τὸ βιβλίο τυπώθηκε καλλιτεχνικὰ στὸ τυπογραφεῖο «Ἡ Ἀνατολή» τῆς Πόλης, καὶ πουλιέται στὰ γραφεῖα μας.

— Τὸν ἄλλο μῆνα βγαίνει καινούργιο βιβλίο τοῦ συνεργάτη μας Ἴδα μὲ τίτλο «Ὅσοι ζωντανοί», κ' ἓνα κεφάλαιο ἀπὸ τὸ βιβλίο αὐτὸ τυπώνουμε σήμερα.

— Ἡ συνέχεια τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Παπανικολάου ποῦ τὸ πρῶτο μέρος τυπώθηκε στὸ περασμένο φύλλο, ἔμεινε γιὰ τὸν ἐρχόμενο «Νουμά».

Μὲ τὸ δρόμο ποῦ πήρανε τὰ πράματα, ἡ μισὴ γλώσσα κατάντησε νὰ σημαίνει ἀντιδημοτικισμό. Τὴν καθαρεύουσα νὰ τὴ διαφεντέβουε, ἀμικτη, ἀμέρια, φουσκομένη, ἀττική, πέφτει δύσκολο. Καταφύγιο γενικό, ἡ μισή.